

УДК 111:244

КОНЦЕПТ ПРАВДИ В ЕНЦИКЛІКАХ ІВАНА ПАВЛА ІІ І СУЧАСНІ ЗМІ

Христина ДАВИДЧАК

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, Львів, Україна, 79044,
e-mail: journal@franko.lviv.ua*

Проаналізовано концептуальні ідеологеми правди релігійної у світлі поглядів Івана Павла ІІ; спроектовано їх в русло сучасних ЗМІ.

Ключові слова: свобода, правда, Боже Слово, Христос, релятивізм, істина, ЗМІ.

Метафізичною основою історії є свобода, свобода, породжена істиною. Сповідуючи нездоланну силу духу, журналіст зобов'язаний бути поборником правди, справедливості й любові, утверджувати якісну ідею свободи, послуговуючись глибинними вартостями. Оскільки свобода без істини є егоїзмом (Іван Павло ІІ), мусимо утвердити шляхетне слово правди в суспільному житті, щоб пізнати, сприйняти й поширити. « Пізнаєте правду, і правда визволить вас» (Ів. 17, 17) або ж « Бог хоче, щоб усі люди спаслися і прийшли до пізнання правди» (1 Тим. 2, 4). Ці слова з Першого Послання до Тимофія Іван Павло ІІ обґрунтовує так: «Щастя, яке плине з пізнання Правди, з бачення Бога обличчям в обличчя, участі в Божому житті, так глибоко відповідає вписаним в істоту людини прагненням, що наведені слова здаються цілком обґрунтованими: Той, хто створив людину, яка відзначається цим фундаментальним нахилом, не може чинити інакше, ніж говорити про цей об'явлений текст, не може не прагнути, щоб усі люди спаслися і прийшли до пізнання правди» (4; 70).

Різні теорії правди: класичні, прагматичні, семантичні подають не однозначну науково-філософську оцінку цьому поняттю. В контексті ж нашого дослідження розглянемо детальніше суть правди релігійної, тої правди, що походить насамперед з віри в Бога – Творця, Бога – Слова. Тобто, ми досліджуємо правду персональну, ту, що у Христі, а не предметну, що в науці. Відомий польський публіцист, релігійний діяч Ян Добрачинський, розрізняючи ці правди стверджував: « Існують два види правди. Одна є правдою лише для розуму. Ми приймаємо її або відкидаємо, дозволяємо себе переконати або протиставляємо їй свою антиправду. Та є інша правда, яку не досить прийняти розумом. Ми мусимо сприйняти її всім своїм єством, бо поки не сприймемо її так, вона залишатиметься в нас бунтом і болем» (3; 59). Така правда не повинна бути предметом дискусій, а інтерпретувати спосіб життя. З цього приводу Іван Павло ІІ зазначав: « Вчені добре розуміють, що пошуки істини, навіть тоді, коли вони торкаються кінцевої реальності, ніколи не закінчуються, а

завжди вказують на щось вище, ніж безпосередній об'єкт вивчення, вказують на шляхи, що ведуть до Містерії» (2).

Нагірна проповідь Ісуса Христа – найточніший постулат правди релігійної й водночас життєвої. Словами блаженств: блаження Всевишнього з простими, віруючими, вбогими духом, з тихими й покірними, лагідними, з голодними та спраглими правди, з плачучими, хворими й ув'язненими, з покривдженими, милосердними та чистими серцем, з миротворцями, врешті, з тими, що страждають за правду і справедливість; Христос намагався виправити хибні погляди своїх слухачів (надії на земну велич) і дав їм правильне розуміння Божої Правди, Правди, що полягає в узгодженні людського життя з Божою волею.

Сучасна цивілізація позбавлена майбутнього, якщо не «дивитиметься правді в очі», якщо не віднайде аргументованого обґрунтування моральним принципам й не втілюватиме їх у практичному житті. Для справжньої духовності, як і для творчості нема «минулого», бо вони завжди є основою життя. Та важливо проаналізувати й належно оцінити духовну спадщину минулого. Історична логіка фактів, покладена в основі концепції Івана Павла II щодо генезису правди знайшла вияв, насамперед, у його енцикліках. Так, своєю першою енциклікою 1979 р. «*Redemptor Hominis*» («Відкупитель людства») Папа запевняв, що лише через Слово Боже людина може пізнати істину, прийняти Духа Правди, в якому містяться всі скарби мудрості та знань. (5; 19). В енцикліці «*Evangelium Vitae*» («Євангеліє життя») понтифік вказує на чіткий взаємозв'язок між правдою і любов'ю. Бог послав Сина Свого на землю, щоб він проголосив Святу Правду, що полягає в безмежній любові до Бога, а через нього й до людей (6; 843). 5 жовтня 1993 р. Іван Павло II звернувся до представників Католицької Церкви із посланням «Сяйво істини», у якому аргументовано доведено, що абсолютна, вічна і незмінна істина є основою свободи і моральності людини. Ця праця різко засуджувалась прибічниками релятивізму, адже у ній Папа презентує стійку моральну позицію, згідно з якою свобода, автономна від істини є шляхом до занепаду системи моральних цінностей людства. Отже, Правда як Істина є у Бозі, пізнаючи Бога, людина пізнає саму себе, ось чому так важливо «шукати правду згідно з достоїнством людської особи та з її суспільною натурою, тобто через вільне дослідження за допомогою навчання, через обмін думками і діалог» (4; 143), що особливо актуально для журналістів, до яких апелює Папа: «Що є більшим тягарем: чи правда, навіть занадто вимоглива, чи видимість правди, яка створює ілюзію моральної бездоганності?» (4; 133).

Дискусії про правду відбувалися впродовж усієї історії людства. І Пилат був далеко не першою людиною, яка піддала сумніву поняття абсолютної істини. Так, стверджували, що істинного знання не існує (Парменід), вважали, що ні про що не можна говорити з повною упевненістю (Демокріт), заявляли, що точно знають лише те, що нічого не знають (Сократ). Сьогодні до релятивізму вдаються не лише філософи, його пропагують релігійні провідники, з ним знайомлять учнів в школах, його поширюють через ЗМІ. Дуже популярною теорією цінностей є така форма етичного релятивізму як ціннісний суб'єктивізм («відкриття»), що дві різні суті насправді є однакові). Спроба витлумачити цінність як проекцію відчуттів на об'єкт, чим займаються прихильники цієї теорії, на

думку речника реалістичної феноменології Дітріха фон Гільдебранда, зазнає краху. Безглуздість такого тлумачення він виявляє обґрунтовуючи неоднозначність самого терміна «відчуття». Настільки ж безглуздо, на його думку, стверджувати, що правда – це не що інше, як припис бути переконаним у чомусь (1; 120).

Сьогодні потрібно звільнити поняття свободи від усіх ідеологічних чинників, ефектом яких є негативізм, релятивізм, нігілізм. Не можна маніпулювати свободою в політичних чи економічних цілях. ЗМІ, висловлюючись словами Івана Павла II, «зобов'язані охороняти людину перед практичними і теоретичними ідеологемами, які редукують її до звичайного предмету продукції або споживання перед фаталістичними напрямками, які паралізують душу; перед надмірним моральним лібералізмом, який штовхає людину в порожнечу гедонізму; перед агностичними ідеологемами, які прагнуть усунути Бога з культури» (7; 16).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гільдебранд Дітріх фон. Етика / Дітріх фон Гільдебранд. – Львів : УКУ 2002. – 445 с.
2. Гудзик К. У пошуках істини / К. Гудзик // День. – 1999. – 21 трав.
3. Добрачинський Ян. Листи Никодима / Я.Добрачинський. – Львів : Свічадо, 2007. – 400 с.
4. Іван Павло II. Переступити поріг надії / Іван Павло II. – Київ – Львів, 2005.
5. Jan Pawlo II. Redemptor Hominis // Encykliki Ojca Jana Pawla II, Krakow: Wydawnictwo «Znak», 2000.
6. Jan Pawlo II. Evangelium Vitae // Encykliki Ojca Jana Pawla II, Krakow: Wydawnictwo «Znak», 2000.
7. Włodzimierz Mokry. Apostolskie slovo Jana Pawla II na Ukrainie w 2001 roku. – Krakow: «Szwajpoit Fiol», 2002.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.2011

Прийнята до друку 29.09.2011

KONCEPT OF TRUE IN ENCYCLICALS OF IVAN PAVLO II AND MODERN MASS-MEDIA

Kchrystyna DAVYDCHAK

*Ivan Franko National University of Lviv,
49, Generala Chuprynky Str., Lviv, Ukraine, 79044,
e-mail: journfl@franko.lviv.ua*

It is analysed conceptual ideologemi true of religious in the light of looks of Ivan Pavlo II; they are projected in the river-bed of modern MASS-MEDIA.

Key words: freedom, true, Goodness Word, Christ, relativism, truth, MASS-MEDIA.

**КОНЦЕПТ ПРАВДИ В ЕНЦИКЛІКАХ ІВАНА ПАВЛА ІІ
І СУЧАСНІ ЗМІ****Христина ДАВЫДЧАК**

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Генерала Чупрынки, 49, Львов, Украина, 79044,
e-mail: journfl@franko.lviv.ua*

Проанализированы концептуальные идеологии правды религиозной в свете взглядов Ивана Павла ІІ; спроектированы они в русло современных СМИ.

Ключевые слова: свобода, правда, Боже Слово, Христос, релятивизм, истина, СМИ.